

Románia elvonja a magyar erőket az európai békés célok arcvonaláról

Rajniss Ferenc felszólalása a Képviselőházban a gyulafehérvári román gyűlés ügyében

Budapestről jelentik (MTI): A képviselőház kedden délelőtt folytatta a felhatalmazási javaslat vitáját. *Tasnády-Nagy* András elnök tíz órákor nyitotta meg az ülést. Közölte, hogy *Rajniss* Ferenc, a Magyar Megújulás pártjának tagja, napirend előtt kíván felszólalni a Gyulafehérváron december 1-én rendezett román gyűlés tárgyában.

— Ebben az ünnepélyes pillanatban — kezdte beszédét *Rajniss* Ferenc. — amikor a bécsi döntés folytán Magyarország szent részeit országunkhoz visszacsatoltuk, fájdalmas és szomorú, hogy a romániai eseményekre a világ színe előtt ki kell térni.

— December 1-én a románok egyesületi ünnepélyt rendeztek Gyulafehérváron és azon ott volt *Antonescu* tábornok, államvezető, *Horia Sima* helyettes miniszterelnök és *Sturza* külügyminiszter is.

— A román rádió elmondta, hogy Erdély bekebelezése a román népi törekvés jogi formába való öntése volt, amit a magyar csend-

őrök tevékenysége már nem tudott megakadályozni. Az ünnepség középpontjában az 1918-as román nemzeti gárda zászlajának megáldása és az ifjúságnak való átnyújtása állt. Tehát olyan cselekmény, amely

nemcsak Magyarország, hanem a világháború sorsközösségében egyesült központi hatalmak ellen ébresztette a gyűlöletnek és megroslásnak ösztöneit.

Ezt bizonyítja ékesen a gyűlésen elhangzott beszédek sorozata.

— *Dumitrescu*, a nemzeti gárda jelenlegi vezetője azt bizonygatta, hogy: az áldozatkész-séggel és vérrrel megszerzett régi határt 22 év után megcsönkítették. (Felkiáltások a Ház minden oldalán: Hallatlan!) „Es most mindent meg kell tennünk — folytatta *Dumitrescu*, — hogy a területi építéért folytatott harc győzelmesen végződjék. Más december elseje virrad majd ránk, amikor minden román egyesül. Erre az egyesülésre joga van minden románnak.”

Román izgatás a bécsi döntés ellen

— Ez a beszéd megrendeztetten, a román állam vezetője és felelős román államférfiak előtt, hivatalos jellegű gyűlésen hangzott el akkor, amikor még alig száradt meg a tinta a Románia által is kért és ünnepélyesen elfogadott bécsi döntés okiratán és amikor Románia csak néhány nap óta csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez, amelyhez Magyarország elsőnek és Románia előtti csatlakozott.

— *Dumitrescu* után — folytatta *Rajniss* Ferenc — egy légionárius parancsnok beszélt. Megfogadta, hogy a románok nem felejtik el soha a szent nemzeti határt és ezért folytatják a harcot. Nem felejtik el a vértanúságot, az erdélyi harcokat, valamint *Marasestit*. Az 1848-é-

gyászos román zendülés emlékeinek szenvedélyes felidézésével a bécsi döntés szellemében kifizetéses megtartása helyett évszázados történelmi harcot hirdetett Magyarország ellen, kezdett és végnélküli harcot a faji gyűlölet alapján. Olyan harcot, amelyben minden magyar nemzedék bűnös és felelős — szerinte — nemcsak a bécsi döntésért, hanem *Horia* és *Closca* lázadásának leveréséért is.

— *Mackensen* dicső német seregeinek győzelmét és a magyar-német világháborús előnyörülést is a „cine mintye” szellemében idézgeti és azt igéri, hogy azt a románok soha sem felejtik el. A marasesti német-magyar fegyverlenni emléket idézgetik fel a bosszúállás szellemében.

Titokzatos célzások a bécsi döntés megváltoztatására

— *Horia Sima* helyettes miniszterelnök ezután arról szavalt, hogy a régi gárda 1918 december 1-én ledöntötte az igazságtalan határt. „Erdély nemzetünk bölcsője” — kiáltotta a helyettes miniszterelnök. — habár ezt a szenvedélyes mondását még a román történelem is megcáfolta. Kétségtelenül megállapítható, hogy *Horia Sima* beszéde is megsérti a bécsi döntésben foglalt román ígéreteket és egyenes izgatás a tengelyhatalmak döntése ellen. *Antonescu* román államvezető beszédében december 1-ét a nemzeti fájdalom napjának nevezte, olyan napnak, amely a szent határ vértanúinak napja, de amely megnyitotta a jövőendő román jogok napját. Beszéde a katonai és politikai hallgatás titokzatos ürügye alatt

azt akarja elhárítani a Gyulafehérváron összegyűlt légionáriusokkal, hogy a ten-

gelyhatalmak valamilyen külön ígéretet tettek neki, amelyről azonban egyelőre nem beszélhet.

Tehát a bécsi döntést valamilyen átmeneti ténykedésnek tünteti fel, amely Románia javára megváltozhatik. Ugy beszélt, mintha már tudná, hogy ez miképpen történik, de nem mondhatja meg, csak azt kiáltotta: „Eljen a király! Eljen Románia! és Eljen a győzelem!”

— A magyar közvéleménynek — folytatta a szónok. — ezekben a nehéz napokban joga van megkérdőzni, hogy kik akarják aratni az elkövetkezendő győzelmet a romániai fejnélküli állapotokban és a gyilkosságok sorozatában és kinek kell elszenvedniük az elkövetkezendő vereséget, ha a gyulafehérvári nagygyűlésen a románok már előre hirdetik a román győzelmét?

(Tudósításunk folytatása a 2-ik oldalon)

Erdély szava a képviselőházban

Irta: Árvay Árpád

Pál Gábor, az erdélyi parlamenti csoport vezetője ismét beszélt a képviselőházban. Sem ellenzéki, sem kormánypárti beszéd nem volt ez, sem bántani, sem dicsérni vagy dicsekedni nem akart. Ugy hangzott, mint a székely fenyegetők zúgása, olyan elszánt, örök melódiával. Benne volt az erdélyi, magyar bánat, a kívánság, hogy ezután másképp, jobban legyen és az akarat biztossága, amely egy egész nemzeti boldogulásának munkálására életre-halálra szóló készséget mutatott.

Letagadhatatlan tény, hogy keserű volt ennek a beszédnek a hangja. De az igazság legtöbbször keserű szokott lenni, mint az orvos-ság is, amiről azt mondják, hogy nem is gyógyít, ha józú. Erdély gyógyulásra vár, hisz huszonkét év alatt minden ízeben sajgó sebeket szerzett. Az erdélyi parlamenti csoport vezetője pedig nem tett mást, mint ezekre a sebekre őszintén és öntudatosan rámutatott. Reméljük, nem is lesz belőle bántódás egyik oldalon sem, hisz testvér szólott *Pál Gábor* ajkán keresztül a testvérekhez, akik még ebben a pillanatban sokkal erősebbek, boldogabbak és tehetősebbek, mint azok, akik két évtizednél hosszabb időn át az idegen ígát húzták.

Ezekről a sebekről idejekorán kell beszélni. A régiokról és újakról egyaránt. Addig, amíg egy sem úszkösödik el közülük, mert abban az állapotban azután sokkal nehezebb lesz a gyógyítás. Az önálló ítélethez szokott, öntudatos erdélyi szemlélet nem habozott, hogy a bajokat és panaszokat az arra legilletékesebb helyen, az országgyűlés előtt hozza köztudomásra. Férfitas, bátor kiállás volt ez, méltó a múlthoz és ígéret a jövőre.

A kérdések egyrésze, melyekről az erdélyi szónok beszélt, különlegesen csak a visszatért keleti országrészeket érintik. A törvényi egységesítés terén szerzett tapasztalatok, az erdélyi rész közgazdaságba történt kinevezések bírálat, a bankpolitika kinövésének nyesegetése, a nemzeti pénzügyi követelés, a kisebbségi sorsot szenvedett magyarság javára való erkölcsi, gazdasági és kulturális jóvátevel, a felekezeti tanítóság és papság helyzetének gyökeres orvoslása, a helyes nemzetiségi politika irányelveinek körvonalozása külön-külön a visszaért területek létérdekeit jelentik, de ugyanakkor országos vonatkozásban is égető és nagyon időszerű kérdések.

Pál Gábor azonban nem elégedhetett meg annyival, hogy csak a különleges erdélyi érdekek védelméért szálljon síkra. És éppen ideje is volt már, hogy végre az erdélyi parlamenti csoport kilépjen önkéntesen választott hallgatótagságából és érdeklődést mutasson országos, általános kérdések iránt is. Erdély felé a várakozás mindig egy tisztultabb és szociálisabb szellem megnyilatkozása reményében fordult. Egészséges meglátással kellett tehát hozzányulni azokhoz a kérdésekhez, amelyek a magyar belpolitikának éppen a legkényesebb, legtöbbször emlegetett útközpontját jelentik.

Az erdélyi felfogás ezekben a kérdésekben is öntudatos és határozott. A földreform terén gyorsaságot és elszánt cselekvést követel, bár a kérdés lelkiismeretes és alaposan megfontolt előkészítését is éppen olyan fontosnak véli.

A Noszty fiu esete Tóth Marival

Telefon: 18.01.

Belvárosi mozdó

Telefon: 18.01.

A legkedvesebb magyar film.
Jávor, Szörényi, Gózon

Következik: Borcsa Amerikába

mint a gyorsaságot. Elvégre a földreform útján való szociális gondoskodás éppen olyan létérdek, mint a gazdasági termelés folytonosságának és zavartalanságának biztosítása. Amikor az erdélyi ember egy szörnyű korszak nyomása alatt kifejeződött, mely szociális érteke ellenmondást nem tűrően a nemzet jövője érdekében követeli a birtokviszonyok rendezését és a földnélküljánosok millióinak emberi sorsba való helyezését, ugyanilyen mértékű lelkiismeretességgel józan mérsékletet is diktál ezen a téren, mert célját semmiképpen sem forradalmi eszközökkel, hanem a nemzet boldogulását célzó, békés építő munkával kívánja megvalósítani.

Az az egyszerűség, az a munkára való elszántság, az az építő lendület, amely ma a visszatért nemzet minden tagját eltölti, nem a cifra külsőségekre ad, hanem mindenben a dolgok lényegének mélyére néz. Nem is illene a megpróbált, és szenvedett emberek komolyságához, ha a külsőségek cícomáiban élnek ki magukat. Ezért kellett általános és mély hatást az erdélyi szónoknak az a bejelentése, hogy az erdélyi parlamenti csoport nem kér címeket és rangokat, hanem minden erejével küzdeni kíván a veszedelmes elharapózott cím- és rangkorság ellen. Mindnyájunk szívének legmélyéről hangzott el ez a kívánság és ennek a jóakarató küzdelemnek a bejelentése. A magyar közéletnek egyszer már túl kell esnie a

csecsemőkora és színes, pólyásbabáknak való csörgő helyett az élet higgadtabb s esetleg fáradságosabb vagy kockázatosabb játékaikat kell vállalnia. A nagyzási hóbort, a címekben és rangokban való kiélés nem méltó olyan nemzethez, amely „primus inter pares” akar lenni. Ellenkezőleg éppen az egyenlők között kellene elsőnek lenni abban, hogy az évszázados csökevényeket kiirtsuk magunkból és sallangok nélkül, testvérien egyszerűvé tegyük a magyar és magyar közötti találkozást és együttélést.

Az, ha a sokszor túlságosan és érdemtelenül megkövetelt címzések helyett egyszerűen és emberien beszélünk egymással, nem lenne a tekintélytiszteltet csorbítása, hanem a nemzetközösség iránt való tiszteletadás, amelynek mindenki értékes tagja, aki képességeit a közösségi munkába állítja és amely számára mindenki értéktelen, aki üres címek fitogtatásával igyekszik érdemtelenül különbséget és elsőbbséget biztosítani magának.

Szükség volt erre az erdélyi beszédre. Az erdélyi öntudat bátor színvallása talán egy egészegebb parlamenti korszak elindulását jelenti, amelyben nem a hízogók és hátsó ajtón besurranók, hanem a becsületes, magyar munkára kész, egyenes gerinccel járók számítanak és érvényesülnek. Magyar őszinteséggel magyar panaszt, magyar bánatot elmondani nem lehet bűn, hanem inkább olyan érdem, mely jutalmazását a bajok testvéri megértésében és gyors orvoslásában találja meg.

Antonescu antirevizíós gyűlést rendezett Gyulafehérvárott

(Rajniss Ferenc képviselőházi beszédének folytatása az első oldalról.)

— Antonescu tehát antirevizíós gyűlést rendezett Gyulafehérvárott, amely semmiben sem különbözik a húsz esztendőn át rendezett hasonló ünnepségektől. Bécsi döntés ide, bécsi döntés oda, neki mindegy.

— Ezeket a gyulafehérvári beszédeket hasonlóan román stílusban vezeti be a „România Noua” című lap november 29-i cikke, amely szerint a Bécsben felszabadult mesterséges határon túl tovább tart a pokol. A magyarok — úgy mond — a huszadik században felelőstettek a tatár betörés borzalmaival az elrabolt területen. De akár milyen tökéletes lenne is a magyar vadállatiasság, ennek az eljárásnak csakis magára a magyar államra nézve lehetnek súlyos következményei.

— Elrablott terület? Tatár betörés borzalmai? — folytatta Rajniss Ferenc. — Magyar vadállatiasság? Az ember megdörzsöli a szemét, hogy megtudja, ébren van-e, vagy pedig rossz álmot álmodik.

Olyan országból süvít felénk ez a hang, ahol elfehérednek vagy öngyilkosok lesznek a politikusok, ha egy legionárius betér hozzájuk; ahol éppen nemrégiben az ország vezetője rántotta le a leplet a legborzalmasabb bűnökről, ahonnan kirabolva üldözik ki az ezer éve ott lakó magyarokat!

Nyílt támadás szellemi hadüzenet a tengelyhatalmak ellen.

— A *Bunavestire* gúnyosan kérdezi: „Országhatárok?” folytatta Rajniss Ferenc — a magyar sírok nyomán a mi útunk nem hátrafelé, hanem előre vezet, az ősi Erdély minden égtája felé. (Taps a Ház minden oldalán.) Tiltakozunk az ellen, hogy a belső román felfordulás, a jogbizonytalanság és a forradalom veszedelmes állapotában a magyargyűlölet mérgét próbálják

elhinteni és ellenszereként felhasználni a román vezetők. Oroszországról nem mernek beszélni. Bulgáriát is Oroszország árnyékában hagyják, csak Magyarországot támadják már megint mesterségesen szított izgatással, hogy eltereljék szerencsétlen népük figyelmét a sivár és siralmas zavargásokról és az irgalmatlan mélységekre süllyedt belső állapotokról!

A továbbiakban Rajniss Ferenc kitért arra, hogy a román államvezető Traján császár határaitól beszélt. Megemlítette, hogy a gyulafehérvári egyezmény harmadik pontja azt mondja: Teljes nemzeti szabadságot az itt lakó nemzeteknek. Mindegyik nemzet önmagát kormányozza, saját nyelvén, saját közigazgatással, a saját kebeléből vett személyekkel.

A románok ezt az egyezményt nem tartották meg. A nyugati hatalmak ultimátummal kényszerítették Romániát arra is, hogy nem a nemzetek egyenjogúságát, hanem a kisebbségi szerződést végre aláírja. December 1-én az új Románia megünnepelte azt, hogy a régi Románia nem tartotta meg a szavát, felrugta az egyezményt és megígérte, hogy ez az új Románia hű marad a régi szellemhez és nem tarthatja meg a bécsi döntést sem, mihelyt megteheti.

Ez már nemcsak Magyarország ügye, hanem nyílt támadás, szellemi hadüzenet a tengelyhatalmak ellen.

Minden jó kereszténynek kötelessége legyen, hogy férfi, fiú és gyermekruhát nálam vegyen

Szabó József

kész és mérték utáni férfi-szabóság.

Hlatki Endre-utca 5. (v. Zö'dfa-utca 3)

Feltűnően olcsó árak!

Mert a gyulafehérvári gyűlés megnevezése Magyarország helyzetének, intelem állandó katonai készenlétünkre, a magyar figyelem és erő összpontosítására oly irányban, amely a bécsi döntés és a háromhatalmi szerződéshez való csatlakozás óta végtelenül fontos közös európai érdekeket is veszélyeztet. Románia zavarja jelenlegi viselkedésével Magyarországot vállalt európai kötelességének teljesítésében. Románia elvonja a magyar erőket a közös európai békés és gazdasági célok frontjáról. Románia destrualja a bécsi döntést, ami pedig joggal fájhat a fegyelmezett magyarságnak, amely egyetlen lépést sem tett edöntés ellen sem kormányzatával, sem a közvéleményével. Románia jogtalan ígéreteket támaszt, nem tartja meg ünnepélyes ígéretét és Magyarország kárára igyekszik levezetni a belső gyilkosságokból fakadt feszültséget.

A fegyelmezett magyar lemondás és a román mohóság nem egyeztethető össze.

— A béke érdekében — folytatta a szónok — azt reméljük, hogy Magyarország nem marad egyedül a bécsi döntés ellen folyó végzetes izgatás megbélyegzésében és megakadályozásában. A döntőbíráskodás helyett a románok önbíráskodásra spekulálnak. A földrengés után a lelki rengéssel akarják Közép-Európába az anarchiának a szellemét becsempészni. Mi, akik mindig tisztességes és európai szempontokat vallottunk, akik mindig a tengelyhatalmak oldalán álltunk hűségesen és nem átmeneti időkre, mi emelünk szót és tiltakozunk Románia politikája ellen.

Miklósnapi ajándékok

Herendi művészies porcellántárgyak. Zsolnay-féle világhírű Eosin szobrok. Gyönyörű új asztali lámpák. Modern kerámiák. Alpacca evőeszközök valamint Tordai népművészeti kerámiák Nagyváradon kizárólag

Tompa Ferenc Rákóczi ut 5. sz. alatti kereskedésében. Egyedüli keresztény cég ebben a szakmában

Felhívjuk a tengelyhatalmak figyelmét arra, hogy mi lehet és milyen lehet a felelőtlen hírverés és izgatás, ha a felelős hírverés is ilyen! Kérjük és követeljük, hogy cselekvés, határozott szó és tiltakozás vessen véget a bécsi döntés elleni lázításnak addig, amíg nem késő, amíg a lázadás folytatása Magyarországot meg nem akadályozza kötelessége teljesítésében. Ismerjük igazságunkat, Mi nem folytatunk történelmi vitát Romániával, de a saját igazságunkért pártállásra való tekintet nélkül élni és halni tudunk. Ezt tudnia kell Romániának. A fegyelmezett magyar lemondás és a román mohóság összeegyeztethetetlen, — ezt tudnia kell az egész világnak. Tudnia kell barátainknak is. És ha ezt Románia nem tudja megérteni a súlyos, végzetes történelmi jelenségek után sem, akkor

Románia a magyar nemzettel kerül szembe, amitől Isten óvja meg — nem Magyarországot, hanem Romániát.

Rajniss Ferenc felszólalását a Ház minden oldalán élénk helyesléssel és tapsal fogadták. Ezután áttértek a napirenden lévő felhatalmazási javaslat tárgyalásának folytatására.

Német és olasz körök mélyen elítélik a gyulafehérvári kijelentéseket.

A német fővárosban Antonescu és Florin Sima gyulafehérvári kijelentését a legnagyobb mértékben elítélik s úgy Olaszország, mint Németország arra az álláspontra helyezkedik, hogy a bécsi döntést feltétlenül tiszteletben kell tartani. Nem járulnának hozzá ahhoz, hogy olyan problémákat hozzanak szőnyegre, amelyeket már egyszer megoldottak.

A *Politika* szerint német hivatalos körök Antonescu beszédével kapcsolatban világosan felháborodásuknak adnak kifejezést. Utalnak arra, hogy a tengelyhatalmak által kimondott bécsi döntőbíráskodási ítéletet mindegyik aláíró fél köteles tiszteletben tartani. Ilyen kívánságot, mint amilyen vasárnap Antonescu szájából is elhangzott, a tengelyhatalmak nem vesznek figyelembe.

Erdély életfontosságú kérdései vonultak fel Pál Gábor képviselő tegnapi nagy beszédében

Földreformot, fegyveres székely határőrszervezetet, szigorú banktörvényt vár és a közbirtokosságok igazának megítélését kéri Erdély sokat szenvedett népe

Budapestről jelenti kiküldött tudósítónk:
A képviselőház hétfői ülésén Pál Gábor, a felhatalmazási vita során hatalmas beszédében tájékoztatta a magyar kormányt, a törvényhozást és a közvéleményt Erdély életfontosságú kérdéseiről. A beszédet a képviselőházi gyorsírók jegyzeteltek, majd nem teljes egészében közöljük.
Elnök: Pál Gábor képviselő urat illeti a szó.

Pál Gábor: T. Képviselőház! Erdély magyar képviselői pártoktól csoportosított alakultak azon célból, hogy egységesen foglalhassák állást úgy az erdélyi, mint az egyetemes magyar problémákra nézve. Az erdélyi magyarság életérdekeinek számbavétele ezt az elhatározást követelte.
A pártoktól függetlenül a tárgyalás pártatlan-
ságra jogosít, de erre kötelez is minket.

A megszavazott állami költségvetés az aug. 30-a előtti államterületre vonatkozik, ugyszintén ez a javaslat is, amely most van tárgyalás alatt, mégis úgy véljük, hogy nekünk ez a javaslat nyújt alkalmat arra, hogy az előbb említett kérdésekre vonatkozó álláspontunkat kifejtessük.

„A törvényegységesítés mai tempója életérdekeinket veszélyezteti”

Az erdélyi problémák között időszzerűség tekintetében első helyen áll a törvényegységesítés kérdése.

Az egységesítésnek az a tempója, amely itt kezdetét vette, életérdekeinkbe ütközik és a nemzetiségi politikai szempontok teljes figyelmen kívül hagyásával hajtatik végre.

Erdély területe a sajátos viszonyok és feladatok szempontjából három egymástól eltérő feladatokra jelentő területre oszlik: a Partium, Középerdély és a Székelyföld. Mindegyiknek egy a gazdasági, mint a nemzetiségpolitikai téren egész más a tennivalója. Ez a különbségtétel szükséges, mert ennek figyelmen kívül hagyása azt jelenti, hogy mindazok a szempontok, amelyek az imperiumváltás után a kormányzatnak érvényesítenie kell, nem vétetnek figyelembe.

A jogszabályok azonossága nem feltétlen követelmény. Erdély századokon keresztül, külön jogszabályok alatt élt, az erdélyi magyar lelkiességét mégis megőrizte.

(Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Erdély területén is a székelység Separatum Corpust jelentett, amely az ország érdekeinek századokon keresztül való figyelembevételével alkotta meg a maga jogszabályait. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Ez a sajátosság és annak törvényalkotásunkban való állandó szabályozása tette lehetővé, hogy az erdélyi keleti részek egységétől elválasztott vidékek a székelysége fennmaradhasson.

Mi elég jogbizonytalanságban éltünk. 22 esztendő azzal telt el, hogy minden törvény utolsó paragrafusa úgy végződött: minden hatályát veszti, ami azzal a törvénnyel ellenkezik. De amikor egy jogállamba térünk vissza, akkor a jogbizonytalanság nagyobbá tenni nem szabad. Ennek pedig első feltétele az, hogy számba véssük azokat a törvényeket, amelyek kellő fokozottsággal az erdélyi területen életbe léptetendők s megfelelő idő adandó az összegegyezésre. (Helyeslés.)

Román törvények alapján kell igazságot szolgáltatni

November 3-án azonban a hivatalos laphan megjelent egy rendelet, amely egyetlen egy mondatdal a visszacsatolt területen érvényben lévő összes szabályokat hatályon kívül helyezte és ezek helyébe az államigazgatás egész területén az anyaország jogát léptette életbe néhány kivé-

teltől eltekintve. Ez a rendelkezés nem vetett számot azzal, hogy Romániában a törvények csodálatos tervszerűséggel úgy alkották meg, hogy azok a mi tönkretételünkre legyenek alkalmasak. (Ugy van! Ugy van!) Nem vitatjuk, hogy a magyar törvények szabotosság tekintetében

Erdélynek külön irányítószerve van szüksége

Erdélyben azonban nemcsak a törvényegységesítés kérdése időszzerű, hanem az államigazgatás egész területén a jog alkalmazása is. Az az egyöntetű nézetünk, egyhangú megállapításunk, hogy ez az államigazgatás Erdélyben csak úgy lesz zökkenő bajok és zürzavarok nélkül keresztülvihető, ha a kormányzat gondoskodik egy külön szerv létesítéséről. (Rajniß: Természetes!) amely az irányítást kezében tartja, az állami és nemzeti feladatok áttekintésére megfelelő látókörrrel és tapintattal bír (Helyeslés balfelől) és ennek alkalmazásával felelősséggel intézkedik. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) **Nem véleményező és emlékiratozó szervre gondolkunk, hanem intéző hatáskörrel bíró szerve, amely az élet minden kérdését figyelemmel kíséri.**

Hol van nagyobb szükség erre, mint egy olyan területen, amely korrump uralom alól tért vissza, ahol erkölcsileg még saját népünket is megfertőzte az a romlottság, amely felöttünk uralkodott. Egy ilyen területen nem elég a vármegyék szerinti közigazgatás.

Hibák fordultak elő a tisztviselő- kinevezéseknél

Felemlitem, hogy a tisztviselői kinevezéseknél fordultak elő hibák.

Olyanoknak, akik nemzeti kisebbségi küzdelemben állandóan akadályoztak bennünket, népünk megveretéseben, meggyalázásában és meghurcolásában kiválóan tevékenykedtek, most a magyar állam kenyeret adott a kezébe.

Az ilyen intézkedések megmetyélezik saját népünk lelkét is, mert az emberek azt látják, hogy egy impérium változás után, amikor örök vágygál vágyódtunk vissza, olyanoknak juttatnak kenyeret, akiket a magyar állam büntető igazságszolgáltatásának kellene megkeresnie. (Ugy van! Ugy van! — Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

Az Erdélyi Bank 100 milliója a román nemzetvédelemre és a menekültek sorsa

Meg kell említenem, hogy nemrég a magyar pénzügyminiszter elvett a TEBE járt el Erdélyben és ott egy erdélyi pénzügyi szervezetet létesített, amelynek egyik vezéralakjává Hargittay Bertalant, a budapesti alapítvány Erdélyi Bank igazgatóját választották meg, azt a Hargittay Bertalant, aki 5 hónappal ezelőtt a román-

Akariuk az igazságtalanságok helyrehozatalát

Pál Gábor: A katonai közigazgatás megszüntése után a polgári igazgatás lépett életbe. Ennek a polgári igazgatásnak bizonyos irányelvekkel kell elindulnia azon a területen, ahol nemzetiségileg vegyes vagy túlnyomóan nemzetiségek által lakott területek vannak. A nemzetiségi kérdés Romániában az az irányelv volt minden intézkedés alapja, amelyet az erdélyi román nemzetiségű párt vezetője Maniu 1921-ben a következő parasztpárt vezére Maniu 1921-ben a következő szavakkal hirdetett: „Sokat gondolkoztam a kisebbségi probléma megoldásán és mindig ugyanazon megállapításra jutottam, hogy egyetlen megoldás van csupán: vagy mi, vagy ők.” — len megoldás van csupán: vagy mi, vagy ők.” — (Felkiáltások: Hallatlan!) Az „ők” mi voltunk és

messze felülmulják a román törvényeket, de azt el kell ismernünk, mert a 22 esztendő tapasztalata megmutatta, hogy a kisebbségek tönkretételére alkalmas rendelkezéseket megfelelő felfüggettel a világ egyetlen államának törvényhozása sem alkothatta volna meg, mint ahogyan velünk szemben tették. (Ugy van! Ugy van!) Eppen ezért annak számbavétele lett volna szükséges: melyek azok a jogszabályok, amelyeket mi most egy megváltozott világban nem bosszúállásból, hanem az elkövetett igazságtalanságok helyrehozása érdekében alkalmazhattunk volna. (Élénk helyeslés és taps a bal és szélsőbaloldalon.)

Amikor megtudtuk azt, hogy a hivatalos lap november 3-iki száma ezt a rendelkezést életbe léptette: (Rajniß Ferenc: Csak így tudták meg? (Zaj.) akkor megállapítottuk az ebből származó hátrányokat és egyúttal azt kértem, hogy egy törvényegységesítő bizottság létesíttessék, amely a jövőben kiküszöböli az ilyen hirtelen intézkedéseket és megfelelő óvatos eljárás vizsgálatát meg az életbe léptetendő szabályokat. **Javaslatomat a miniszterelnök ur elfogadta, az egységesítő bizottság összetételéhez hozzájárult és reméljük, hogy a jövőben azok a hibák, amelyek eddig elkövetettek, nem fognak megismétlődni.**

nemzetvédelmi kölcsön céljára 100 millió lelt jegyzetelt, (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hallatlan! Borzasztó. — Zaj. — Elnök csenget.)

Elnök: Csendet kérek képviselő urak. Meltóztassanak a megjegyzésektől tartózkodni.

Pál Gábor: ... amikor a bukaresti nagybancok sem jegyeztek egyúttal ilyen hatalmas összeget, aki a hozzá intézett magyar nyelvű levelekre románul válaszolt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hallatlan!) akkor, amikor, a nagyszobeni Albina is magyar nyelvű válaszokat adott.

Korláth Endre: Magasabb erkölcs!
Pál Gábor: Mi történt az elmúlt 22 év alatt, ki mit követett el a magyar közbirtokosság küzdeleivel szemben, ki tett annak szolgálatát és milyen mértékben — ezt számon kell tartani (Ugy van! Ugy van!) mert ez a nemzet lelkületének, érületének megnyugtatóra, fokozására és a nemzet tagjainak összetartására van befolyással. (Ugy van! Ugy van!) **Nagy jelentősége van ennek egy nemzeti kisebbségi területen, ahol nem kell a kormányzat hibáival elválasztást előidézni, amikor ha mind együtt vagyunk, akkor is kevesen vagyunk.** (Ugy van! Ugy van! a bal és a szélsőbaloldalon.) A kormányzati szervnek — mint említettem, nem véleményező, hanem intéző hatáskörrel kell felruházva lennie. (Ugy van! Ugy van! a bal és a szélsőbaloldalon) természetesen azzal a kivétellel, hogy a központi kormányzat kezéből nem adható ki. (Helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) **Nem támasztunk túlzott követelményeket, csupán életérdekeinknek megfelelő intézkedést kérünk.**

Az igazgatásnak egyik feladata most a vissza nem csatolt területekről átjött menekültek sorsáról való gondoskodás.

Rajniß Ferenc: Szépen megvannak! Menházban vannak.

Pál Gábor: Mélyeség egyúttérzéssel fordulunk azok felé, akik vagyunkat elkötyavetyélve, a határon át idemenekültek.

Rajniß Ferenc: Ejjeli menedékhelyeken vannak ma is! (Zaj.)

Pál Gábor: Mi, akik két évtizedet meghaladó ideig éltünk velük egy országban, leginkább megértjük azokat a kényszerítő okokat, amelyek őket otthonuk elhagyására rábírták. Az elhelyezkedésükről, elszállásolásukról való gondoskodásnak jobbnak kell lennie, mint eddig.

Füßy Kálmán: Internálótábor!

Pál Gábor: Akik visszatértek, azoknak éreznők kell az anyaország gondoskodását. Intézményes szervezésre volna szükség, hogy a jobb el látással az otthon elvesztésének fájdalmát enyhíteni tudjuk.

HALÁLOS TAVASZ

Szerdán utoljára a KORONA (volt Dorian) mozgóban

kodás ellen, azonkívül pedig biztosítsa az anyanyelv használatát az alsófokú igazgatásban, mert bármilyen legyen is a világ és az ország sorsa, a követelmény elől kitérni nem lehet. (Ugy van! Ugy van! a bal és a szélsőbaloldalon.)

Gazdasági téren nehézségek vannak, ezeket azonban nem sorolhatom fel, csak néhányat említek meg közülök. A közszükségletek ellátása a katonai igazgatás alatt a katonai ellátó szer-

vek útján történt. Amint a polgári igazgatás átvette feladatát, nem tudta ezt a feladatot teljesíteni és ezért azt kértük, hogy a katonai ellátó szervek folytassák tovább is működésüket.

Pál Gábor ezután az erdélyi földreform felülvizsgálásáról és az iparvállalatokhoz kinevezett felügyelők visszaéléseiről emlékezett meg. Azután rátért a budapesti bankok erdélyi szerepére.

Lesújtó tapasztalatok a budapesti bankok erdélyi szerepléséről

A gazdasági kérdések csoportjába tartozik a magyar bankok kérdése is. Erdélyben a budapesti bankok fiókjai működtek. Az a tapasztalat, amelyek a fiókok működésével a román uralom alatt szereztünk, mélyen lesújtó.

Ezek a bankok semmiféle nemzeti feladatot nem szolgáltattak, annak támogatásában részt nem vettek, számukra mi nem léteztünk. De ez nemcsak a román uralom alatt volt így, hanem így volt békeidőben is.

Amikor az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület 25 éves jubileuma alkalmából felhívást bocsátott ki Erdély összes bankjaihoz, hogy a magyar Közművelődési Egyesületet adományokkal támogassák, háromévi gyűjtés eredményeképpen 3000 korona gyűlt össze, pedig ugyanabban az évben a román bankok 483.000 aranykoronát adtak össze román nemzeti célokra. Ez volt a különbség a bankok működése között.

Maróthy Károly: Es még késlekednek a harmadik zsidótörvénnyel.

Pál Gábor: De a román uralom alatt cselekedtek még egyebet is. A román állam még nem hozta meg azt a törvényt, amelyet nemzeti munkvédelmi törvénynek neveznek és amelynek értelmében a magyar munkások szreit fosztották meg kenyérüktől, de

a budapesti bankok fiókjai ezt a kidórást és a kenyértelenné tevést a magyarokkal szemben már azelőtt megkezdették mielőtt a román állam nemzeti munkvédelmi törvényt hozott.

(Zajos felkiáltások a Ház minden oldalán: Halatlan! — Folytonos zaj. — Elnök csengőt.)

Az a jogkör, amelyet a kormány számára a banktörvény tartogat, lehetővé teszi, hogy a jövőre meggátolja olyan intézetek alapítását, amelyek a visszacsatolt területen zsákmányterületet látnak. (Ugy van! Ugy van!) A banknak is vannak feladatai, mások pénzét kell kezelnie, ezért felelősséggel tartozik, de ha a magyar állam ottalmat biztosított a számára, akkor abból amit

„Fegyveres székely népet a határookra!”

Pál Gábor beszéde során ezután rátért a székely határorvidék kérdéscsere és javasolta annak külön megszervezését.

— Számunkra nem egységes szabályok kellenek — mondotta — mert Erdély keleti szélén nem volna székelyek, ha mindig egységes szabályok alatt éltek volna. Nálunk a honvédelem tekintetében különös szabályok alkotandók: svájci mintára. Ott kell, hogy legyen a lőszer, a puska, a ruha, (Ugy van! Ugy van! Taps a bal- és szélsőbaloldalon) hogy veszedelem idején azonnal talpraugorjanak, korhatárra és szolgálati kötelezettségre való tekintet nélkül, mindenki, minden épkézláb ember.

Horváth Géza: Gens bellicosissima!

Pál Gábor: 1918-ban már megértük, hogy Csik megye határain román csapatok özönlöttek be és 1918. november 15-én táviratilag jelentetem a honvédelmi miniszteriumnak, hogy Prodan román tábornok, vezérkari főnök aláírásával ropedulákat dobnak szét a román községekbe, amelyek szavai szerint: „Büszkén lépdeltetek Erdély földjén, megvalósítandó azt a százados egységet, amelyre a román álmok annyira vágyakoztak”. E ropcedula teljes tartalmának meg-táviratozása után azt a választ kaptam, hogy a román csapatok antant csapatoknak tekintendők, szállásukról és élelmezésükről gondoskodni kell. (Zaj a jobb- és a szélsőbaloldalon. — Egy hang jobbfelől: Ez a forradalom.) Az antant csapatok tehát elintézték bennünket. Ezentúl, ha veszélyben leszünk, nem bizzuk többé létünket ilyen táviratokra, hanem védekezni fogunk, úgy ahogy tudunk. (Zaj.)

A továbbiakban azután rámutatott a hadirokkantak sérelmes helyzetére, majd a székely közbirtokosság történetét és jelenlegi helyzetét ismertette Pál Gábor beszédének ezt a részét egyik legközelebbi számunkban fogjuk teljes egészében közölni.

Magyarok kálváriája Romániában

Pál Gábor ezután a Romániában maradt magyarok szomorú helyzetét vázolta.

T. Képviselőház! Az erdélyi problémák közül ennek a néhánynak feleltetés után, szavunk volna egyetemes magyar kérdésekhez is. (Halljuk! Halljuk!) November 20-án nagyjelentőségű esemény történt. Magyarországnak a háromhatalmi egyezményhez való csatlakozása, ami betetőzése és megpecsételése egy iránynak, amelyet

szerezett, valamint le kell adnia a közösségnek. (Ugy van! Ugy van! Taps a Ház minden oldalán.)

Pál Gábor ezután a munkakamarák fenn-tartásának szükségességéről, a kisiparosok fokozottabb támogatásáról, az önállósítási alap kibőví-téséről és a románok által következetesen meg-hamisított anyakönyvek kiigazításáról szólott, majd így folytatta:

A felekezeti iskolák megtették a kötelességüket

Erdélyben a hitvallásos iskolák, a felekezeti iskolák a román imperium alatt is megtették a maguk kötelességét. (Ugy van! Ugy van!) Ezeknek az iskoláknak tanítói és tanárai az állami tantervek fizetéséhez képest éhbéért dolgoztak, a nélkülözések nélkülözéseit élték át. Az erdélyi magyar képviselőknek az a kérdésük, hogy az el-viselt szenvedések s nélkülözések után méltóztat-sék a kormány a felekezeti tantervek fizetését egysúlyba hozni az állami tantervek fizetésével. (Élénk éljenzés és taps a bal és a szélsőbaloldalon.) **Ugyancsak azt kérjük, hogy a nemzeti küzdelmünkben résztvevő minden halált és tisztelet megérdemlő papság is hasonló elbánásban részesíttessék.** (Helyeslés és taps a baloldalon és a közepén.) Kérjük egyúttal, hogy a kultusz-tárca költségvetésének keretében az ösztöndíj-tételek alatt megfelelő összegű vetésnek fel az erdélyi magyarság fiatalok továbbképzésére és ezt ne kössék ahhoz a feltételhez, hogy csupán állami hivatalnokok gyermekei részesülhessenek benne. (Helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) 1920-ban Párizsban a nagykövetek konferenciáján Brătianu Jonel, Románia miniszterelnöke, azt hirdette a világnak, hogy Erdély keleti szélén primitív nép lakik, amely szabadságot ön-maga számára nem kér, de azzal élni sem tudna. Nemzeti érdek fűződik ahhoz, hogy ennek a népnek fiait közül minél több tanult ember kerüljön ki (taps), hogy elérje azt a nívót, amely-lyel Erdélyben a maga misszióját szolgáltnia kell. (Helyeslés.)

régen vártunk, amelyet örömmel üdvözlünk. (Helyeslés.) Az erdélyi magyarság az idegen uralom alatt ezt az irányt látta egyedül célravezetőnek. Csodálatos éles ösztön mutatkozott meg ebben az egyetértésben és így most megnyugvással fogad-juk, hogy a kormány ezen az uton, ezzel a ha-tározott lépéssel előbbrement. A primus inter pa-res gondolatának, amire a külügyminiszter ur hivatkozott, maga után kell vonnia azt, hogy az-zal a sullyal, amelyet az elsőnek való csatlako-zás jelent, hathatósabb védelmet tudjon nyuj-tani az országot azok számára, akik a határon túlra kerültek. (Ugy van! Ugy van! Helyeslés és taps a Ház minden oldalán.)

A határon túl maradt testvéreink most sokkal súlyosabb helyzetben vannak, mint amilyen sorsot mi viseltünk el. A magyarság megindult a határok felé, vagyonának elkötyvetésével. — Furfangos eszközökkel készítik arra, hogy el-hagyja lakóhelyét a legnagyobb anyagi károsodás mellett. Az optálás joga, amelyet a bécsi dön-dés kimondott, nincs szabályozva. Románia terü-létén kitelezési engedélyt csak az állampolgár-ságról való nyílt lemondás esetén adnak és ak-kor azoknak az összes okmányoknak beszerzését kívánják, amelyek az utlevél megszerzéséhez szükségesek. Ez óriási költséget zúdít mindenki-re. Az újlényomatoktól kezdve 11 bizonyítvány beszerzése szükséges. Gondoskodnak róla, hogy az erre fordított költségek meglehetősen maga-sak legyenek. Hatósági hirdetések jelennek meg, amelyek felszólítják a lakosságot, hogy a hat hónap lejártá nemsokára bekövetkezik és ad-

Földreformot cimkórság nélkül

T. Képviselőház! Van egy nagy kérdés, amely nemcsak a politikai pártokat, hanem az ország közvéleményét is foglalkoztatja s amely-et a földreform kérdésének nevezünk. Ez a nemzetnek sorskérdése. (Ugy van! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.) Mi tanúi voltunk annak, hogy mit jelentett a földreform kereszt-tülvitele román nemzeti szempontból. Ugy vél-jük, hogy e kérdésben határozott irány szüksé-ges és akkor is, ha a megvalósításnak ideigle-nesen gátat emel az, hogy háború folyik, mert ez nem lehet akadálya annak, hogy a megie-

dig takarodjék az országból. Szebenben Dörr pol-gármester is közzétette ezt a hirdetményt, amely a magyar lakosságot a határidő közelségére fi-gyelmeztette. Ez riadalmat keltett a túlmaradt magyarság körében és arra vezet, hogy vagyona elherdálásával áradat fog megindulni a magyar határok felé.

Sürgősen rendezni kell az optálások ügyét

Ennélfogva szükség van arra, hogy a legsür-gősebben rendezzék az optálás kérdését. Ere-nézve tárgyalások indultak meg szeptember hó 15-én, azok azonban megszakadtak október hó 10-én. A románok olasz-német vegyesbizottságot kértek, amely összeült, de a tárgyalások eredmé-nyéről nem tudunk. Az optálás szabályozásának ki kell terjednie annak a kérdésnek eldöntésére, hogy az optálás mikor veheti kezdetét. Életérde-keink követelik azt, hogy a magyar kormány ra-gaszkodjon az állásponthez, hogy az optálás ha-tárideje akkor veszi kezdetét, amikor az errevo-natkozó egyezmény létrejött. (Ugy van! Ugy van!) Különben csak hetek maradnak azok szá-mára, akik onnan el akarnak jönni. Ezenkívül pedig rendezni kell a vagyon likvidálásának a módját és feltételeit, mert a románok most nem engedik meg, hogy ingóságait magukkal hoz-hassák azok, akik az állampolgárságról lemondá-nak. Csak 2000 leut hozhatnak magukkal, ingat-lanaik ellenértékét már nem hozhatják maguk-kal, holott a bécsi döntés erre jogot ad. Aki pe-dig az állampolgárságáról lemondott, az a román törvények szerint azonnal elveszítette falusi bir-tokaihoz való tulajdonjogát, azokat az állam ér-tékessíti. Ezek a kérdések sürgősen szabályozan-dók. Kérjük a kormánytól, méltóztatassék mindent elkövetni annakévé, hogy az optálási egyezmény sürgősen, még lehetőleg karácsony előtt létrejö-jön, mert annak a tömegnek, amely ott rekedt és most keserves sorsot visel, tudnia kell, hogy mi történik vele.

Gróf Teleki Pál miniszterelnök: A vegyes bizottság már lefektette ennek principiumait és tegnap elment részünkről a felszólítás Romániá-hoz, hogy a tárgyalásokat újra kezdjék meg.

Védelmet az ottmaradók számára

Ez a kérdésnek csak az egyik ága. A másik ága az, hogy a magyar állam védelmet nyújtson azokkal az üldözöttekkel szemben, amelyek azokat érik, akik nem akarnak optálni. (Élénk helyeslés és taps.)

Rajniss Ferenc: És fegyverrel, ha kell. — Elég volt ebből a mókából!

Pál Gábor: Nem tudhatjuk, miféle módok állanak ennek a célnak elérésére rendelkezésre, de fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy odaát most egy borzalmas terror van, amely saját faj-tájának ugynevezett legkiválóbbjait teszi el láb alól, elképzelhető tehát, hogy a magyarság mi-féle szenvedéseket él át és mire érzi magát feljo-gosítva a esendőr és más hatósági közeg, tudva hogy mi történik az ország fővárosában. Legioná-rius kormánybiztosok ülnek a magyar intézmé-nyek és a magyar szövetségi központok helyi-ségeiben s azoknak lehetetlen rendelkezései min-dent megbénítanak.

Az utcákon nem mernek magyarul be-szélni, mert bántalmak érik őket. Ezek a bántalmak különben nap-nap után kö-vetkeznek, éjjel felköltik ágyaikból a csa-ládokat és agyba-főbe verik. Nincs egyet-len magyar nyelvű lap, amelyből tájéko-zódást szerezhetnének az eseményekre vonatkozólag. A telefonban nem szabad magyarul beszélni — a világ minden nyelvén lehet, csak éppen magyarul nem. Nem tudom, hogy ezek az elmérgesedett állapotok hova fokozódhatnak, ha nem történik valamilyen közbelépés.

Az egyetemes magyar kérdésekhez tartozik a honvédelem fejlesztésének kérdése is. Erre nézve csak annyit jelentek ki, hogy az erdélyi magyarság képvisellete minden áldozathoz haj-landó hozzájárulni.

lelő előkészületek megtétecsenek; az előkészítés alapján a földreform igazságos elvek szerint kellő megfontolással végre is kell majd hai-tani. (Ugy van! Ugy van!)

Most olyan idöket élünk, amikor be kell látunk, hogy ez a nagy kérdés dübörögve követel megoldást. Orosz-ország szomszédtságában vagyunk és az állapotok nem maradhatnak úgy, ahogy most vannak. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés és taps a szélső-baloldalon.) Mi dérezzük ennek a kér-

Szenzáció a Saskávéházban

Minden este fél 10 órai kezdettel kétórás artista műsor.

Belépti díj nincs!

désnek fontosságát és lelkiismeretünk diktálta, hogy ennek kifejezést adjunk. (Éljenés.)

T. Képviselőház! A magyar egyetemes körök között meg kell említeni, hogy a mi feladatusunkkal, a mi érzésünkkel, a mi gondolatvilágunkkal nem egyezik az a beteges jelenség, amelyet címkórságnak nevezhetünk. (Lelkes éljenés, helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon, Maróthy Károly: A felvidékiek is ezt mondták! Erdekess! Halljuk! Halljuk!) Olyan megváltozott világra van szükség, amelyben a megbecsülés alapja a közösség javára kifejtett önzetlen munka (Helyeslés a szélsőbaloldalon) és azoknak az erkölcsi tulajdonságoknak összehasonlítása, amelyet a közösség kisebb vagy nagyobb része felismer, méltányol és hálával nyújt afelé.

aki ezt a munkát a nemzet érdekében végzi. A társadalmi szétválások megnövekedése alkalmassá a címek adományozása, amelyek felelősség nélkül való megtiszteltetést jelentenek és megalázkodásokat követelnek a társadalom különböző rétegeiben, pedig az elismerés és a cím nem mindig jödi egymást. (Ugy van! Ugy van!)

Ezért mi azt kérjük a miniszterelnök úrtól, hogy a címadományozásokat Erdély területére ne méltóztassék kiterjeszteni. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon. Inoze Antal: Az egész országban!) Tudom azonban, hogy vannak mások, akik nem egészen osztják ezt a felfogást. (Antal István: Csak ne kérnének annyian Erdélyből is!)

Elnök: Csendet kérek minden oldalon.

val tegyék lehetővé, hogy a magyar állam nagy kérdései ezekben a súlyos időkben megfelelő nyugodt atmoszférában nyerjenek megoldást. (Élénk helyeslés és taps.)

Akik egyszer hazát vesztettünk és azután gyótró uralmat elszenvedtünk: jogunk van ezt kérni!

Elmondottam mindezeket, mert el kellett mondanom. (Hosszantartó élénk éljenés és taps.)

Felhívás a nyugdíjasokhoz

A nagyváradi polgármesteri hivatal közli: Mindazon állami nyugdíjasok, özvegyek és árvák, valamint hadirokkantak, özvegyek, árvák, akik eddig ellátási díjukat a pénzügyigazgatóságnál vették fel, ezentúl ellátási díjüket a városi adópénztárnál fogják megkapni.

A kifizetés a napokban kezdődik meg. A megkezdés időpontjára vonatkozólag újabb hírdetményt ad ki a polgármesteri hivatal.

Árvay Árpád előadása a nagykorósi gazdanapon

Nagykorósról jelentik: Nagykoróson, a híres alföldi gazdavárosban gazdanapot rendeztek, amelyen nemcsak a helyi és környéki, hanem távoli vidékek kisgazdái is résztvettek. A gazdanapon időszerű gazdasági kérdéseket beszéltek meg. Este barátságos hangulatu estély volt a városi kulturpalotában.

A gazdanapra Árvay Árpád országgyűlési képviselőt is meghívták, mint az erdélyi csoport megbízottját. Árvay Árpád este magas színvonalu előadást tartott „Magyar munka és önállóság Erdélyben” címmel. Az előadást nagy érdeklődéssel hallgatták és melegen fogadták az alföldi kisgazdák.

Lehetőleg postán kell a pénzügyigazgatóságra juttatni a különböző beadványokat

Dr. Nagy Dezső pénzügyigazgató felhívása a közönséghez

Nagyvárad. Saját tud. A polgári közigazgatás bevezetésével teljes erővel megindult a munka a pénzügyigazgatóságon is. A pénzügyigazgatóság munkája most az átmeneti időben óriási arányban megsokszorozódott s éppen ezért dr. Nagy Dezső pénzügyigazgató lapunk útján a következőkre hívja föl az érdekeltek figyelmét:

A pénzügyigazgatóságon százával, ezrével jelentkeznek a feltek olyan ügyekben, amelyek egy egyszerű beadványban el lehetné intézni, tehát elégséges volna postán beküldeni. Nem szükséges a személyes jelentkezés, mert a hivatali szervek éppen éppen lelkiismeretesen elintézik a postán küldött beadványokat, mintha személyesen adták volna be azokat. Ezért csak feltétlenül elkerülhetetlen esetekben kell személyesen a pénzügyigazgatósághoz fordulni, mert csak fölöslegesen zavarják a tisztviselők óriási munkáját. A kerületi adóhivatalok is rendelkezésére állanak a közönségnek s lehetőleg kerülni kell, hogy apró-cseprő ügyekben a pénzügyigazgatósághoz forduljanak. Telefonon is csak a legszükségesebb ügyekben kell föl hívtatni a pénzügyigazgatóságot.

A pénzügyigazgatóságon minden állásbe van töltve, úgyhogy álláskeresési ügyben hibaváló fáradság ide fordulni. Ami az épületben a közönség tájékoztatását illeti, egyelőre, amíg a tájékoztató tábla elkészül, addig a kapuban álló alábbi fog felvilágosítást adni mindenkinek.

Protekcio a nemzeti élet minden vonalán

Pál Gábor: Beteges jelenségnek tartjuk a protekciónak azt a rendszerét, amely a nemzeti élet minden vonalán folyik. (Taps a szélsőbaloldalon.) A tömegek körében lévő elkeseredésnek, kétségbeesésnek és izgatottságnak mértékét fokozza, ha nincs meg a munkának, a szorgalomnak, a megbízhatóságnak, a képességnek és a képzettségnek kellő számbavétele, hanem az érvényesülés bármilyen kitaró munka után is attól van függővé téve, hogy ki milyen közbenjáróra talál. Ennek a rendszernek meg kell változnia és ez pedig (Zaj. Elnök csenget.) akkor változik meg leginkább, ha az államvezető pozícióiba olyanok kerülnek, akik nemzeti feladatot látnak abban a hatáskörben, amely számukra adatik s akiknek számára nincs barátság, rokonság, sógorás vagy összeköttetés. (Ugy van! Ugy van! Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.) csak egyetlen egy van, a nemzeti feladat szolgálata, amely minden jogosulatlan igényt visszaver és elhárít magától a magyar nemzet legfőbb érdekében.

A zsidóság túlnyomó része elárulta a magyar érdekeket

— Ezenkívül egy nagy kérdés foglalkoztatja a magyar közvéleményt s ezt zsidókérdésnek nevezzük. Mielőtt ennek érdemére áttérnénk, szükségesnek tartom, hogy itt a képviselőház előtt elmondjam, milyen volt a zsidók magatartása abban az országban, ahonnan visszakerültünk. (Halljuk! Halljuk!) Az impériumválel után a román állami hatalmi célok azt követelték meg, hogy a románság túlnyomó számával szemben apró néptöredékekre hivatkozhasson a világ előtt és ezért az iránt tett lépéseket, hogy a zsidóság kiválva a magyarságból való tartozandóságából, ezt a létszámszékentést ezek kiválásával előidézze. A zsidóság túlnyomó része ennek a törekvésnek eleget télt, a magyarsággal való közösséget megtagadta (Ugy van! Ugy van!), azonkívül pedig külön politikai pártot létesített, amely politikai párt velünk szemben lépett fel a megyei, városi és országos választások alkalmával is. (Maróthy Károly: Így volt a Felvidéken is!) Ezt a szem-

behelyezkedő magatartást és hívást elősegítették a Budapestről emigrált zsidók, akik a román kormány által szubvencionált magyar nyelvű sajtóban végigyalázták a magyarságot. (Maróthy Károly: Árulok voltak, mint idehaza!) Ezek között akadnak olyanok, akik Magyarországot Horthy hóhérságának nevezték. (Maróthy Károly: Gazemberek!) Ez a szembehelyezkedés nagyon tetszett a románoknak. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek, képviselő urak a baloldalon!

Pál Gábor: De ez nem volt egyedüli jelenség Erdélyben, mert úgy tudjuk, hogy ugyanez a magatartás volt Jugoszláviában és Csehszlovákiában is. (Ugy van! Ugy van!) Inoze Antal: Itt is! Korláth Endre: Másfél százalék kivétellel!

E tények felemlítése után tisztában vagyunk azzal, hogy a zsidóság túlnyomó része elfordult tőlünk, átszökött a másik táborba és ellenünk fordult. (Ugy van! Ugy van!)

De amikor ezeket elmondottam, a valóságnak megfelelően azt is el kell mondanom, hogy voltak a zsidók között is, akik az erdélyi magyarság létfontartási küzdelmében az első helyen állottak és azoknak soraiban minden küzdelmet megvittak. Voltak, akik a saját fajtajuknak elfordulását ostromozták s ezért a saját fajtajuk őket megvetette, a románság pedig úgy tekintette őket, mint ellenségeket. Azonkívül voltak olyanok, akik a magyarság legkülönbözőbb céljait szolgálták azáltal, hogy adományaikat eljuttatták hozzánk, akik becsülettel tudomásunkra hozták, hogy mindig rendelkezésünkre állanak. Ezek bünt nem követték el.

Hogy a zsidóság túlnyomó része elkövetett valamit, azt a legkésebben gróf Apponyi Albert tejerje ki, amikor megkérdeztem én arra nézve, mi az álláspontja a zsidókérdésben, azt a választ adta:

„A zsidóság tragédiája abban van, hogy fajtajának legselejtebbjeivel is együtt-érez.” (Ugy van! Ugy van!) Ez az együtt-érezés bizonyos mentesítést jelentett a többiek számára a büntök folytonos megisméllésére.

De ezeknek a kérdéseknek itt előtárása után legyen szabad most egy kérészóval fordulnom a képviselőház összes pártjaihoz. (Halljuk! Halljuk!) Nekünk nagy tanulság volt a költségvetés vitájában elhangzott felszólalások, valamint mindaz, amit a felhatalmazási javaslat vitájánál hallottunk. Ez a tanulság azonban azt is meemuhallottunk, hogy a felhatalmazási javaslat politikai tatta és megláttatta velünk, hogy itt a politikai pártok között súlyos feszültség van, egy izgatottság, amely azonban nemcsak itt van, hanem az ország közvéleményére is kihatott. Mindegyre alakulnak csoportok, amelyek a magyar állam problémáinak megoldását a legkülönbözőbb elképzelésekkel hirdetik. Ez a magyar társadalomnak nagy szétválasztódására szolgálhatott okot.

Senki sem tudhatja T. Ház, hogy mi vár még reánk? (Ugy van! Ugy van!) Nem tudhatjuk, hogy e háboru kiszámíthatatlan fejleményei hogyan visznek bennünket (Ugy van! Ugy van!) Eppen ezért, a mi kérészavunk a politikai pártok mindenikéhez az, hogy enyhítsék ezt a feszültséget, amely itt uralkodik s egymás véleményének s javaslatainak higgyatabb meghallgatásá-

BUDAPEST

világhírű gyógyfürdőibe erdélyi testvéreinket szeretettel várjuk. Olcsó téli átalánykurák. Felvilágosítást ad a

Gyógyhelyi Bizottság
Budapest, Vigadó-tér 3

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30 P, félévre
15 P, egy óra 2.50 Pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk
száma: 72.301.

VASUTASOK FIGYELMÉBE! Az állomás-
főnökség közli, hogy az elbocsátott vasutasok
orvosi felülvizsgálata f. hó 4-én és 5-én, azaz
holnap és holnapután lesz.

Nyiljatok meg aranyzíveket! A Magyar Turista Egyesület, a Dobogókői Család és a Debreceni Osztály rendezésében ez évben Biharban kívánja megrendezni karácsonyfaünnepélyét, hogy ajándékot vigyen az ott élő, kifosztott magyaroknak! — Kérlek Benneteket turista testvéreim, — kik sokszor sirtatok őszinte könnyeket az átok határokra, tul szenvedő véreinkért — nyissátok meg szíveteket és adjatok, amit tudtok. Mindenemű ajándékaitokat, készpénzt, vagy természetbeni adományt, juttassátok el osztályotok, vagy osztályotok elnökségéhez, ahonnan a központi rendezőkhöz küldik. — Jóságokért fogadjátok előre is a bihari magyarság háláját és köszönetét. A Turisták Lapja legutóbbi számában intette ezt a felhívást a magyar turistákhoz Papp Lajos, a Bihar Egylet ügyv. alelnöke. A magyar turisták, akiknek a magyar föld és a magyar nép iránti szeretet ápolása a tevékenységük alapfogalma, most is megértették a felhívást és olyan lelkesedéssel támogatták azt, hogy 80 gyermeknek részben ruhával, részben cipővel való ellátása már is biztosítva van. A Magyar Turista Egyesület, amelynek helyi szerve a Bihar Egylet, a folyó évben Eledsen kívánja megrendezni karácsonyfaünnepélyét, ahová már is küldték le pénzt, hogy a szegény gyermekek számára a helyi iparosoknál az öltönyöket és a cipőket megrendeljék. A ruhaneműeken kívül könyveket, írószereket és más ajándékokat is fognak kiosztani. Kedvező gyűjtési eredmény esetén a mezőtelegi gyermekek megajándékozását is tervbe vették. A nagy Magyar Turista Egyesületnek — a Bihar Egylet keretében — már Biharban és Nagyváradon is sok tagja van, akikhez — de a megye és város minden lakójához — ezúton intézi az Egylet vezetősége a fenti felhívást: Nyiljatok meg aranyzíveket! A bihari és váradi adományok gyűjtésére a helyi csoportvezető, Kovács József (gróf Teleki utca 31. sz.) kapott megbízást.

Az átképző gyorsírási, gépirási, levelezési és helyesírási tanfolyamra a beiratási határidő december 5. A tanfolyam 6-7 hónapos és államvizsgával zárul. Szegényeknek kedvezmény. — Beiratás egész nap a Ker. Csarnok épületében Mussolini tér 10. sz.

A nagyváradai gépipari középiskola tanuló ifjúsága a Főméltóságú Kormányzó ur névnapja alkalmával hazafias iskolai ünnepélyt rendez az iskola nagytermében (Schlauch-tér 26.) Az ünnepélyen, amely december 5-én, csütörtökön este 7 órakor lesz, vendégeket szeretettel fogad az iskola ifjúsága.

PÁLYÁZAT. A Katolikus Női Szociális Képző több megkeresés folytán évközi felvételi és pályázati vizsgát tart december 5-én Budapesten, XIV., Ajtosi Dürer-sor 31., II. emelet. Az eredmény szerint azonnali megítélésre kerül bentlakóknak: egy 450 pengős, két 360 pengős, két 150 pengős ösztöndíj. Bejáróknak: két 150 pengős segély (Tandijfizetésre), két 200 pengős segély (Tandij, tanulmányi kiadások.) Vidékről felutazóknak felárú menettértjegy. Válaszos levelezőlap ellenében megküldjük a részletes tudnivalókat. Dr. Slachta Irén, igazgató.

Román gyermekeket is segélyezett a nagybárodai magyar iskola. Nagybárodról jelentik: Csak most érkezett hozzánk a hír arról, hogy a nagybárodai tantestület is megtartotta első magyar nyelvű előadását. Az iskolai évet a gyermekek kitűnően sikerült műsoros délutánja vezette be, az előadás jövedelméből néhány szegény iskolásgyermekek láttak el ruhaneművel és cipővel. Az ajándékok legtöbbször román gyermekek kapták, akik között nagy örömet keltettek az új ruhák és cipők.

ORVOSI HIR. Dr. **Petz Gyula** orvosi rendelőjét Hitler Adolf (vált Uri-u.) 17/a alatt megnyitotta. Rendel délután 5—7-ig.

Dr. **Nussbaum** Endre orvos rendeléseit Pável-utca 7. sz. alatt (I. em.) tovább folytatja. Rendel d. e. 9—10, d. u. 3—5-ig. Telefon 27—92.

Erdélyi írók és gazdasági szakemberek a pécsi kisebbségi kulturnapon. Pécsről jelentik: A pécsi egyetem kisebbségi intézete december 9-én rendezte meg első kulturnapját, amelyet a felszabadult keletmagyarországi és erdélyi részeknek szentel. A délelőtti ankéten Erdélyből Nyirő József, Oberding József és Havasi Béla vesznek részt, este pedig a színházban rendezendő irodalmi esten Ince Zsuzsanna, Balogh Artúr egyetemi tanár, a kisebbségi jog nemes művelője, Nyirő József, Tamási Áron, Tompa László költő, Fényes Alice, a Kolozsvári Nemzeti Színház tagja és Zsembery Elvira zongoraművész, a kolozsvári zenekonzervatórium v. igazgatója szerepelnek.

NÉMET KÉZBE KERÜLT KÉT ROMÁN PETRÓLEUMFINOMÍTÓ ÜZEM. Bukarestből jelentik (Német Távirati Iroda): A „Rafinajul” és „Refineria Titan” nevű román kis petróleumfinomító üzemek, melyek petróleumkútakat bérelnek, most német tulajdonba mentek át 80 millió lei vételár fejében. A két petróleumfinomító üzemet az a német érdekelt vette meg, amely a petróleumblokkban is érdekelt van. (MTI.)

Temetések. György Lajos 54 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése ma volt az Ősi temetőben. — Kiss Zsigmond 27 éves korában az Ősi-telep 47. utca 13. szám alatti lakásán elhunyt. Temetése ma volt az Ősi temetőben. (Caritas.)

A Budapesti Közlöny és Hivatalos Értesítő hivatalos lapok, valamint a Magyar Törvénykezés részére hirdetéseket és előfizetéseket felvesz a Rudolf Mossé r. t. hirdetőiroda, Nagyvárad, Rákóczi ut 13. Telefon 20—35.

VERSAILLESBE KÖLTÖZIK A FRANCIA ÁLLAMFŐ. Vichyből jelentik (Havas): A hétfői államtanács után a belügyminiszter közölte a sajtó képviselőivel, hogy az államtanács többek között foglalkozott az államfő székhelyének Versaillesbe való áthelyezésével kapcsolatos kérdéssel. A versaillesi beiktatásra rövidesen sor kerül.

Mikulásra BIRÓ DONBONOK
Mikulás csomagok, diszdobozok
Szolid árak! — Nagy Sándor utca 4.

A FELSZÁZÉVES CSIKSZERDAI DAL-ÉS ZENEEGYLETET MEGHIVTÁK BUDAPESTRE. Sajtó tud. *Meghívó kitérítés érte a félévszázéves Csikszeredai Dal- és Zeneegyletet: Bárdos Lajos zenefőiskolai tanár, a Magyar Dalosszövetség országos karnagya meghívta az egyesület vegyeskarát arra a dalosünnepélyre, amelyet december 9-én Budapesten a Zenefőiskola nagytermében abból az alkalomból rendeznek, hogy Erdély és Keletmagyarország dalosai visszatértek az anyaországához. A dalárda, természetesen, örömmel tesz eleget a meghívásnak és már lelkesen készül Sarkadi Elek zene-tanár, karnagy vezetésével műsorszámait bemutatására. Ha megemlítjük, hogy erre a dalosünnepélyre az egész Erdély és Keletmagyarországból csupán négy dalárda kapott meghívást, azt is kihangsúlyoztuk, mennyire méltányolták illetékes helyeken a dalárda művészi színvonalát, melyet elsősorban lelkes elnököknek, dr. Buzás Márton orvosnak és Sarkadi Elek karnagynak lehet köszönni.*

Ma az APOLLÓBAN!

Ma utoljára!

Ma az APOLLÓBAN!

Karády Katalin és Jávor Pál világláger.

Halálos tavasz

A nagyváradai Nemzeti Munkaközpont vas-munkáscsoportjának sikeres műsoros táncmulatsága. Nagyvárad. Sajtó tud. A vas-munkáscsoport a füzestai Munkásotthonban szépsikerű műsoros táncmulatságot rendezett. A műsor keretében az Analfabéták című egyfelvonásos bohózat került színre kitűnő műkedvelők előadásában. A szereplők közül kiemelhetjük Arany Józsefet, Kolozsvári Józsefet, Rüszt Józsefet, Bisztricsányi Dezsőt, Hacker Gyulát, Szilágyi Sándort és Benke Istvánt. Pásztor Árpád szakcsoport elnök szép megnyitóbeszédet mondott. Magyar nőtisztaim következtek, majd szavalatok és az Építőmunkások Dalkörének dalárdaszámait. Utolsó számként Szabó János építőipari munkás, a felsőház tagja tartott igen értékes és magasnívójú záróbeszédet. A műsor az Erdélyi induló elnevezéssel ért véget s megkezdődött a hajnalig tartó kitűnő hangulatu táncmulatság.

ÚJ OLASZ REPÜLŐGÉP, AMELYNEK NINCS SEM MOTORJA, SEM LÉGCSAVARJA. Rómából jelentik: (Magyar Távirati Iroda) De Bernardi olasz repülőzredes megkapta az olasz vitéségi aranyérmét egy új repülőgéptípus kipróbálásával kapcsolatban végzett tevékenységéért. Az új repülőgép a hajtóerő szempontjából egyedülálló az eddig ismert típusok között. A repülőgép szárnyai és kormányja olyan, mint az eddigiek, azonban motorja nincsen, sem légszűrője. A repülőgép sűrített gáz révén emelkedik a magasba.

Sertésvész dühöng Csik megyében. Csikszereda. Sajtó tud. Bár az idő téliesre fordult Csik megyében, talajmenti fagyok vannak és a hőmérséklet napközben sem emelkedik 4—6 C. fokra, mégis a nyáron megindult sertésvész még mindig szedi áldozatait — amint a különböző községekből érkező jelentések mondják. Súlyos tünet ez, mert nagyon megtizedelte a sertésállományt és így olyan magasra ugrottak az árak, hogy majdnem megfizethetetlenek. Zsirt, zsirnakvaló szalonnát alig lehet kapni. Miután pedig ételaj sinec az üzletekben, ez nagy nehézségeket okoz. Különösen a nagyobb családok élelmezésében. Különben a sertés élősúlyban való ára 44 leiben van megállapítva, de ezen az áron még távolabbi vidékekről sem lehet beszerezni árut.

* **A természetes „Ferenc József” keserűvíz** régóta kitűnően bevált házi- és gyógyászati szerekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható használat, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát

Körülutazta a földet, hogy Londonból Stockholmba mehessen egy svéd kereskedő. Stockholmból jelentik: Stockholm és London között a jelenlegi háborús viszonyok mellett nem kevesebb, mint 14 hétig tart az utazás. A svéd lapok elmondják, hogy néhány nappal ezelőtt Stockholmba érkezett egy svéd kereskedelmi utazó, aki augusztus első felében indult el Londonból, hogy visszatérjen hazájába. Az utazó még a németek skandináviai akcióját megelőzően, április elején, hagyta el Stockholmot és akkoriban öt óra alatt ért repülőgépen Londonba. Visszatérni már nem tudott, mert a németek közben megszállták Dániát és Norvégiát. Miután más választása nem volt, a kereskedelmi utazó végül is kénytelen volt az egész világot keresztülutazni, hogy hazatérhessen. Londonból előbb hajón Kanadába ment, majd vonaton keresztülutazott az amerikai kontinensen, azután pedig a Csendes óceánon át Japánba hajózott és onnan Szibérián és Oroszországon keresztül végre eljutott Skandináviába. Az utazás pontosan 14 hétig tartott. (NST)

KOLOZSVÁRRA SZÖKNEK A VASGÁRDA ELŐL A ROMÁNOK. Kolozsvárról jelentik: A Romániában tomboló vasgárdista terror elől sok román menekült át magyar területre. Számuk még ismeretlen. Katonák és tisztek is vannak közöttük. A kolozsvári utcán nagy fel-tűnést keltett, hogy két kakastollas csendőr két román őrnagyot kísért az illetékes katonai hatóságokhoz. A két tiszt Felek közelében lépte át a határt.

Pályázat

A diótrói római katolikus polgári iskolához tanári, tanárnői állásokra pályázatot hirdetünk. Javaldalmazás a vonatkozó előírások szerint. Az állás azonnal elfoglalható. Cím: Római Katolikus Plébánia, Diótró. Csik megye.

Közepes felhozatal volt a hétfői hetipiacon

Nagyvárad. Saját tud. A hétfői hetipiacon — valószínűleg az egyidőben eső országos állapotok miatt — közepes felhozatal volt. Az árak általában csökkenő irányzatot mutattak, a tejpiac kivételével, ahol még mindig nagy a drágaság. — Emelkedtek az árak a halpiacon is.

Részletes beszámoló a következők:

Zöldségpiac. Közepes felhozatal. Leveshevaló zöldség kg. 6—10 fillér, burgonya anyaországbeli kg. 10, 11, 13 fillér, bihari rózsza 24 fillér, vöröshagyma kg. 33 fillér, fokhagyma fejenként 5—6 fillér, fehérkáposzta százfejenként 4—10 pengő, kalaráb db 5—6 fillér, erős paprika db 3—5 fillér, gyalult tök kg. 10 millér, kékparadicsom db 5—6 fillér, karfiol db 10—20 fillér, retek db 3—5 fillér, fehér szemesbab kg 50—60 fillér, lencse kg. 70—80 fillér, borsó 1.12 pengő, köles 1 pengő, árpakása 60—80 fillér, pörkölt árpa 67 fillér, málliszt kg. 40 fillér, tengerikása kg 46 fillér, tengeri dara kg 40 fillér, kendermag kg. 80 fillér.

Gyümölcsiac. Nagy felhozatal almából. — Egyéb gyümölcs csak kis tételekben volt a piacon. Alma fajta szerint kg 50—100 fillér, gesztenye kg. 80—100 fillér, nospolya kg 1 pengő, dió kg 1.50 pengő, hecsedli kg 75 fillér, szőlő kg 2.60 pengő.

Tejpiac. Közepes felhozatal. A maximális árakat nem tartják be. Tej literje 27 fillér, tejföl 1.50 pengő, tehéntúró 1 pengő, falusi vaj 5 pengő (maximális ár 4 pengő). A vizontelárusítók megállapított árai nem változtak.

Tojás. (Közepes felhozatal.) Párja 24—23 fill.

Halpiac. J3 közepes felhozatal. Az árak emelkedtek. Körösi hal kg 1 pengő 30 fillértől, érmeliki hal kg 1.80 fillér.

Baromfi. Jó közepes felhozatal; az árak lényegesen nem változtak.

Húsárak: Marhahús I. oszt. 1.26, II. oszt. 1.13, növendék 1.40, szopósborsó 1.68, sertés 1.68, karaj 2, zsir szalonna 2.16 (maximális árak).

Terményiac. Felhozatal ugyiszólván csak kukoricából. Csak kora reggel cserélt gazdát néhány métermázsza buza azonban a maximális áron jóval felül. A vásárlások a következő áron történtek: Buza 30.30—31 P (910—930 lei), rozsól nem volt felhozatal, árpából szintén. Kukorica szemes 20—22 P (600—660 lei), csöveskukorica 13.60—14 P (410—420 lei).

Ingyen utazhatnak a tűzharcosok a budapesti dísztáborozásra

Nagyvárad. Saját tud. A Tűzharcosok szervezőbizottsága felkéri az alább megnevezett bajtársakat, hogy a Széchenyi házban levő hivatalos helyiségben (I. emelet) délelőtt 9—12 és délután 4—6 órák között jelentkezzenek és az igazolványért, jelvényért, valamint a tagdíjra 450 pengőt vigyenek fel, miután a felvételre vonatkozó kérelmüket a Magyar Tűzharcos Szövetség központja elvben elfogadta:

Hornyánszky Pál, Szabó Sándor Szaesvay u., Farkas István, Dorsonzky József, Dajkovits János, Szallerbek Antal, Nagy István Szőlőhegy 144, Szilágyi Mihály, Makranczy András, Mezei Lajos, Kiss Gábor, Stiak András, Kelemen János, Olah Lajos, Szurdák György, Olasz Lajos, Biró István, Nagy Lajos, Bereczki Kálmán, Jakab Sándor, Elő János, Székely Lajos, Jakab Sándor, Papp Árpád, Daróczy Miklós, Jeges Imre, K. Szűcs Bálint, Póti Imre, Bányai Károly, Matyika Mihály, Farkas Ferenc, Tomes Ernő, Kipe Karácsony, Csorján Imre, Peleskey Géza, Jancsó Mózes, Rigó János, Boringye László, Csegődy János, ifj. Berey Károly, Szabó József Liszt Ferenc u. 56, Rácz Lajos, Szegedi Lajos, Klósz László, Wallner Ferenc, Egyed Mihály, D. Nagy Lajos, Jován László, Hegedűs Ottó, Hanz Sándor, Kolompán István, G. Tóth Lajos, Király András, Maták Gábor, Kovács Béni, Molnár Károly, Erdélyi János, Istvánffy József Kapucinus utca 13, Hevesi Gáspár, Czinok István, Gönczi Zsigmond, Torzsok István, Rácz János, Zathureczky József, dr. Rednik Gábor, Jenői József, Abraham György, Nilgesz János.

A szervezőbizottság felhívja azokat a Tűzharcos bajtársakat, akik folyó hó 8-án, a Budapesten tartandó dísztáborozáson folyó hó 7-iki déli indulással résztvenni óhajtanak (az oda-visszatartás díjmentes), jelentkezzenek a Tűzharcos irodában, Széchenyi ház.

Felkérjük továbbá a felavatott bajtársakat, (a törzs századhoz tartozókat is), hogy szerdán este fél 8 órára bajtársi megbeszélésre megjelenni sziveskedjenek.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

SENATOR CELOFILTER FÜSTSZŰRŐS SZIVARKAHÜVELY

Közegészségügyi és egészségvédelmi ügyszályt állítanak fel a városházán

Nagyvárad. Saját tud. Ugy hisszük, nem szükséges hangsúlyozni, hogy a húszszentes román uralom alatt alaposan leromlott Erdély egészségügye és ezen a téren Nagyváradon is igen sok tennivaló akad. Ezért csak elismeréssel honorálhatjuk a polgármester gyors intézkedését, amellyel a város közegészségügyi szolgálatának tökéletesítése érdekében, elsősorban a közönség érdekeire való tekintettel és az ügyintézés gyorsaságát szem előtt tartva, a VII., illetve a Közegészségügyi és Egységvédelmi ügyszályt állította fel és hatáskörét az alábbiakban határozta meg:

1. Általános közegészségügyi vonatkozású ügyek. Gyógyszertárak összes ügyei, hátsági szülésznők személyi ügyei, közgyógyszer-ellátással kapcsolatos ügyek, ideértve a gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök, orvosi rendelvények felülvizsgálását, insulin engedélyezését, a fertőző betegek és szegény betegek kórházba utalását és szállításának elrendelését és a Pasteur-intézetbe való szállítását is.

2. Cukor- és tejakciók lebonyolítására vonatkozó intézkedések, egyes óvodák és iskolák bezárása, napközi otthonok, étkeztetési akciók irányítása és felügyelete, tantervek és alkalmazottak időszakos orvosi felülvizsgálásának elrendelése.

3. Ivóvíz ellátással, néptáplálkozással kapcsolatos ügyek. Kényszer gyógykezelés elrendelése.

4. Exumálás, hullaszállítás engedélyezése, védőoltások, fertőző betegek elkülönítésének elrendelése, fertőtlenítés elrendelése és végre-

hajtása, elsősegélynyújtásra, légólmalmi egészségügyi ismeretekre való oktatás elrendelése és végrehajtása.

5. Elelmiszerek, élvezeti szerek, italok előállításával, árusításával foglalkozó üzletek, telepek egészségügyi hiányainak megszüntetésére vonatkozó intézkedés, üzemek és gyárak közegészségügyi és munkásjóléti hiányainak megszüntetésére irányuló intézkedés. Temetőrendszet.

6. Mindazok az ügyek, amelyeket a polgármester ehhez az ügyszályhoz utal.

Mindezen ügyekben a polgármester nevében való kiadmányozás jogával a m. kir. tisztifőorvos ruházta fel, azzal a kikötéssel, hogy az elvi jelentőségű, valamint az egész lakosságot érintő kérdésekben és költségvetési kereteket meghaladó, anyagi vonatkozású, valamint személyi ügyeknél a kiadmányozás jogát a polgármester magának tartotta fent.

Ez a határozat azonban nem érinti a m. kir. tisztifőorvosnak 1936. évi 9. t.c.-ben és végrehajtási utasításaiban meghatározott hatáskörét. Az új ügyszály vezetője dr. Tóth Ernő m. kir. tisztifőorvos, akihez előadókul dr. Vitéz Törő István m. kir. tisztiorvos, a főorvos helyettese, dr. Szirmay Kálmán m. kir. tisztiorvos és dr. Csetényi Gyula m. kir. tisztiorvos vannak beosztva. Az új hivatal helyisége a Színház-utca 2. sz. alatt, az I. emeleten van.

Legszébb, legolcsóbb fényképek

RÓNA fényképésznél
Nagyvárad, Telckv-utca 4.

December 15-ig meghosszabbították a Sajtókamarába való felvételi kérvények benyújtási határidejét

Megemlékeztünk már arról a miniszteri rendeletről, amely a visszacsatolt erdélyi részek lapkiadóinak és újságíróinak a sajtókamarába való felvételéről intézkedik. A sajtókamara közli az érdekeltekkel, hogy a december havi felvételre vonatkozó, megfelelően felszerelt kérvények benyújtási határidejét december 15-én állapították meg. A később érkező kérvényeket a sajtókamara két főosztályának csak január elején megtartandó ülésein fogja elbírálni.

A volt nagyváradai 4-es honvédek figyelmébe!

A volt nagyváradai 4-es honvédegyalozred tisztai és legénységi bajtársait ezúton értesítjük, hogy a folyó évi december hó 14-15-re tervezett ezrednapot a vidéki bajtársak többségének óhajára el kellett halasztanunk tavaszra. Ugyanis a téli hideg időjárás, esetleg egy zord téli nap károsan befolyásolhatná ezrednapunk mindnyájunk által óhajtott sikerét. Az elhalasztás nem jelent lemondást. Ez idő alatt igyekezni fogunk minél szorosabb kapcsolatokat létesíteni a négyes bajtársak között, hogy mire elérkezik az idő, annál szebbé és felelőtlenebbé tehesük ezt a napot. Az összejövetel elősegítésére és biztosítására elhatároztuk, hogy az ezred törzskönyvét (kataszter) a szükséges adatokkal elkészítjük. A hiányzó igazolmányok pótlása végett pedig négyes irodát állítunk fel, amely minden bajtársnak díjtalanul rendelkezésére fog állni. Ezen iroda felállításának helyét és idejét a legközelebbi napokban közölni fogjuk. Elhatároztuk továbbá, hogy minden hónap 4-én bajtársi összejöveteleket fogunk tartani, bajtársiasságunk ápolására. Az első összejövetelt már most, f. évi december hó 4-én, szerdán este 8 órai kezdettel, a „Kék macska” étteremben tartjuk meg. *Négyes honvédbizottság.*

Emlékezzünk...

1916. december 3. A románok ellen viselt havasalföldi hadjárat folyamán a volt miskolci 10. honvédegyalozredbeli **I s z k e r k a** Tamás tartalékos zászlós haláltnemzetvéde bátorságával és csüggedő honvédek példát mutató harcokétségével tünt ki e napon a Gyimesi szorosról északnyugatra fekvő 1557 m. magas Hosszuhavas hegygerincen vívott harcokban.

Az oroszok rajtaütészerű támadással betörték az ezred arcvonalába. Ezt látva a derék zászlós: „Utánam magyarok! Rajta! Előre!” kiáltással küldöncével együtt rárontott az ellenségre. E cselekedet láttára az elcsüggedt honvédek felbuzdultak és csatlakoztak parancsnokukhoz, heves közütsében visszaverték az ellenséget és 38 elfogott honvédt is kiszabadítottak.

Hősies magatartásáért az arany vitézségi éremmel tüntették ki.

1916. december 3. A volt miskolci 10. honvédegyalozred ebben az időben a Gyimesi szorosról északra a Hosszuhavas-Rakottás-Hidegség községek feletti hegyeket tartotta megszállva.

Subik Károly, az ezred tábori lelkésze e napon délidőben jutott el az egyik „Sasfészeknek” nevezett táponthiba, amikor kozákok törtek rájuk. Már-már elveszett az állás, mikor a lelkész buzdítására honvédek hatalmas és eredményes ellentámadásba mentek át és az ellenséget visszaűzték. A harc végeztével kiküldték az üldöző járőröket és helyreállították az összeköttetést, amiben Subik lelkész szintén tevékenyen vett részt, majd bekötözte a sebesülteket és eltemette a halottakat.

Ezredparancsnoka így ír róla:

„A Sasfészeknél lefolyt harcokban nemcsak mint lelkész, de mint elszánt s lélekjelenlétét a legvállalkosabb pillanathban is megtartó, példát adó vitéz katoná viselkedett, úgyhogy ez a viselkedése bármely csapatbiztonság becsületére való volna s ezzel a vitéz magatartásával kétségteletlenül hozzájárult a kedvező eredmény kivívásához.”

A Ferenc József rend hadidíszítményes és kardos lovagkeresztjével tüntették ki.

SZINHÁZ

A Noszthy fiú esete Tóth Marival, Sziklay Györgyi felléptével

Mikszáth Kálmán remeke, amelyet Harsányi Zsolt dolgozott át színpadra és a háboru utáni évek legnagyobb sikerű, több mint 300-szor játszott műsordarabja volt a Vígyszínháznak, a Noszthy fiú esete Tóth Marival — kerül színre kedden és szerdán este Sziklay Györgyi bemutatkozó felléptével Nagyváradon. Mint ismeretes, a darab hosszú évek óta nem kerülhetett színre Erdélyben, a románok betiltása miatt. A színház parádés szereposztásban hozza színre Mikszáth Kálmán remekét. Sziklay Györgyin kívül Sivó Mária, Kamarás Gyula, Ross József és Berengh Béla játszik a darab főszerepeit. — Stromm ezredes szerepét, melyet annakidején a magyar színpadok büszkesége Lukács Pál alakított, Tanay Emil, a debreceni Csokonay színház művésze játsza, eltérően a színlaptól. A keddi est előadás A. bérletben, szerdán pedig bérletszünetben kerül színre rendes helyárrakkal.

— **Ocskay brigadéros.** Csütörtökön este 8 órai kezdettel vitéznagybányai Horthy Miklós kormányzó urunk névnapja alkalmával ünnepi előadást rendez a színház igazgatósága. Nagy áldozatok árán sikerült az Ocskay brigadéros című szerepére Greguss Zoltánt, a Vígyszínház kiváló drámai hőst és a magyar filmek ünnepeit amőrozóját megnyerni. Az ünnepi diszeldadás fővőnökségét dr. Cziffra Kálmán, Bihar vármegye főispánja és dr. Hlatky Endre Nagyvárad város főispánja és dr. Soós István, Nagyvárad polgármestere vállalta. Az ünnepi diszeldadás ünnepi nyilatvánnyal kezdődik, majd Józsa Gábor a m. kir. Fővezérség kiküldöttje szavalja el Gabányi János tábornoknak Magyar kálvária című versét. Ezt követi az Ocskay brigadéros, Herczeg Ferenc örökbecsű történelmi tárgyú műve. A színház igazgatósága kéri az ünnepi előadás közönségét, hogy lehetőleg estélyi vagy magyaros ruhában jelenjen meg. Jegyekről kériük előre gondoskodni, mivel kormányzó urunk névnapjának a megünneplésére mindenki ott akar lenni a színházban, az Ocskay brigadéros ünnepi előadásán. Helyárrak rendesek.

— **Aladár és a Mikulás.** Csütörtökön délután 4 órai kezdettel ocsk helyárrakkal nagy Mikulás

Frenczel Sándor üvegcsiszolda

Tábla-üveg nagy raktár
Eöület üvegezés
Képkerekezés

Nagyvárad, Szt.-János utca 44
Telefon: 19-13

délután rendez a színház. Színrekerül Aladár és a Mikulás című énekes, zenés, táncos gyermekoperett. A darab főszerepeit Antalffy Margit tánciskolájának legtehetségesebb növendékei táncolják és játszik. Fellépnek Tóthkovácsi Huska, Török Mancsi, Nagy Gizi, Surányi Mimike, Nagy Icuka, Ombódy Éva, Kalas Mártha, Daday Sári, Birtalan Éva és még sokan mások. Minden jó gyermek a nézőtérén külön mikulási ajándékot kap. Gyerekek mindnyájan itt legyetek! Jön a Mikulás.

— **Sybill.** Pénteken, szombaton, vasárnap délután és este Jakoby Viktor örökbecsű műve, a Sybill lesz a színház műsorán Timár Flával, a debreceni Csokonay színház ünnepeit primadonnájával a címszerepben. Tanay Emil, D. Kovács József, Komlós Juci, Jurik Ica, Nagy Ferenc játszik a többi vezető szerepet.

Heti műsor:

Szerda este 8 órakor: **Noszthy fiú esete Tóth Marival.**

Csütörtök este 8 órakor ünnepi diszeldadás főnagyméltósága vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó ur névünnepe alkalmából: **Ocskay brigadéros.** Herczeg Ferenc örökéletű remekműve. Greguss Zoltán, a budapesti Vígyszínház művészenek vendégfelléptével. Az előadás előtt „Magyar Kálvária” című Gabányi János tábornok versét szavalja József Gábor, a m. kir. Fővezérség kiküldöttje. Rendes helyárrakkal.

A mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: HALALOS TAVASZ.
BELVÁROSI: A NOSZTHY FIU ESETE
TÓTH MARIVAL.
KORONA (v. DORIAN): HALALOS TAVASZ.

Arcárcédek

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Adás-vétel

Vennék

jó állapotban modern sötét színű hálót és konyha berendezést. Budai, Halász u. 46. 202

Jómeneteli

II. osztályú vendéglő családi okok miatt eladó. Cim a kiadóban. 196

Egy

2x3-as belföldi ebédperzsa és két kisebb szőnyeg eladó. Szilágyi u. 5. ajtó 2. 194

Motorkerékpár

F. N. márkájú 350 kcm. jőkarban, olcsón eladó. Kálvária utca 32. 191

Ebédlőperzsa

összekötő perzsa, egy régi díofaszekrény, csipkefüggöny, csillár, Schöberl ágy, össze-csukható sodrony, ayy eladók. Alapi u. 1. ajtó 2. délután 3-ig. 193

Német, magyar

tanítónő zongora tanítással is órád ad. — házhoz is megy, valamint polgári iskolára is előkészít. Helene Bauer, Kapucinus utca 17 fdszt. 6.

Művészi kivitelű tiszta gyapjú

magyar perzsák

nagy választékban. Szőnyegjavítás, tisztítás szakszerűen

Csekő

Teleki-utca 56.

Agyterítő

megvételre keresek. — Cimet a kiadóba. 140

Újság-makulatura

kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

ORA ÉKSZER, DISZTÁRGYAK
MAGY VÁLASZTEKBAZ AZ
AJÁNDEK BOITBAN
Gyöngy János
NAGYVÁRAD, SZÉCHÉNYI U. 56.

Elveszett

ELVESZETT

női chrom karkötő óra láncsal. Megtaláló jutalom ellenében adja le a kiadóhivatalban.

Különpéle

Trafik

részére nagyon alkalmas kis üzlethelyiség azonnal kiadó. Szaacs-vay u. 45. 200

Az első

nagyváradai pedikűr szalonban tyukszemmet, szemölcsöt gyökeresen és végérvényesen eltávolít Nagy József pedikűrös mester. Anyaszági mester. Anyaszági árak. Borraválo nincs. Nagy József, Szent János u. 6. szám.

Akik

magánházat, bérházat, birtokot vagy bármilyen ingatlant eladni, venni, cserélni akarnak, forduljanak bizalommal Popovics ügynőkséghöz, Szent János u. 6. Telefon: 1567. 203

Fűszerüzlet,

berendezéssel — házsal, nagyon jó helyen, az őssi telepen átadó. Erdeklődni Lukács Ödön fűszeresnél, Aradi ut 5. 201

PUHA OLMOT

állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t.

KIADÓTULAJDONOS:

szent László-nyomda Rt

Fő- és felelőszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr Paál Árpád Dr Scheffler Ferenc
A Szent László-nyomdort igazgatója

Lakás

Város legszebb helyén

különbejárattú utcai 8x6 méteres parkettes szoba kizárólag irodának azonnalra is kiadó. Ritoók Zsigmond utca 12. 195

Kiadó

tiszta száraz 2 szoba, előszobás lakás. Hiltler (Uri) u. 33. 199

Allást keres

Gépirásban

és könyvelésben jártas öskeresztény pénztárosnőt, esetleg pénztárosnő keresünk azonnalra. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelígre a lap kiadóhivatalába kerünk. 198

Csapos

kifutó fiú felvétetik Vadászúrt vendéglő, Rulikovszky ut. 197

Allást keres

Bármilyen

állást 30 ezer lej kaucióval, inkasszáns, éjjeli őri, stb. keresek. Tóth András, Török János utca 26. 185